

bij den strijd te Leipzig als „onderkruipers” zijn opgetreden, bereid hebben bevonden. Opnieuw moet dus voor de vrije artsenskeus worden gevochten, en de verschillende geneeskundige bladen vermanen alle Duitsche artsen, hun collega's aan den Rijn niet ruggelings aan te vallen. Vooral waarschuwt het Leipziger Verband, zich niet te laten verlokken door de leugenachtige mededeeling der Krankenkassen, dat de nieuwe artsen aansluiting zouden vinden bij de bestaande geneeskundige beroepsvereeniging. PINKHOF.

INGEZONDEN.

DE BIER-CIRCULAIRE.

Die circulaire schept een gevaarlijk praecedent; hetzij mij vergund, als tegenhanger van de opwekking van collega KAT in het vorige nummer, mede te deelen wat ik als antwoord op de circulaire geschreven heb:

„Evenmin als ik ook maar het minste hecht aan de aanbevelingsattesten „van geneesheeren, die door leveranciers van verschillende artikelen als „reclame gebruikt worden, evenmin heeft een enquête als de door de *Ned. vereeniging tot afschaffing van alcoholische dranken* voor mij eenige beteekenis.

„Het oordeel van $\frac{9}{10}$ der geneesheeren is in dit opzicht niet meer waard „dan dat der leeken. De een is een degelijk, de ander een oppervlakkig „waarnemer, de een noteert zijn ervaring, de ander laat het aankomen op „zijn al of niet ontwikkeld geheugen, de een weet zijn ondervinding te „„verwerten”, de ander weet er geen conclusies uit te trekken, de een is „bevooroordeeld, de ander onafhankelijk in zijn oordeelen.

„De antwoorden op nevensstaande vragen hebben alleen waarde, als zij het „resultaat zijn èn van theoretische studie, èn van nauwkeurige bestudeering „van een groote klinische ervaring.

„Zooals de enquête thans uitgevoerd wordt, hangt het resultaat alleen af „van het aantal brutalen dat de vragen met een zelfgenoegzaam air beant- „woordt, en dat der enkele bevoegden onder ons; ongeacht dat zeer vele „bescheidenen als hun eigen meening zullen geven wat zij door tijdschriften „lezen weten het tegenwoordig standpunt der wetenschap te zijn. Of men „ditzelfde standpunt aangegeven vindt door één, dan wel door tien pennen, „dat verandert er de waarde niet van.

„Ik protesteer bij voorbaat tegen het exploiteeren van de resultaten dezer „enquête bij de goê gemeente, als zij in den zin van de beginselen der ver- „eeniging mocht uitvallen”.

Ik hoop van harte, dat deze enquête volkomen mislukken moge, en dat geen vereeniging het ooit weer in haar hoofd moge krijgen voor propaganda-doeleinden hetzelfde te doen.

Zutphen, 18 April 1908.

A. N. NOLST TRENITÉ.

De aansporing van KAT in het vorig *Tijdschrift*-nummer om de vragen, door de *Ned. vereeniging tot afschaffing van alcoholhoudende dranken* aan alle geneeskundigen in den lande toegezonden, te beantwoorden, noopt mij,

om den wensch uit te spreken, dat de meeste geneeskundigen dit niet zullen doen. Het komt mij toch voor, dat men met dit systeem van vragen-stellen, dat meer en meer wordt toegepast, op een verkeerden weg is, en het wordt tijd, dat daartegen een woord van protest wordt gesproken. Wetenschappelijke waarde kan aan den uitslag van een dergelijk onderzoek nauwelijks worden toegekend. Wie de lijst van antwoorden, onlangs over sport, voetbal, enz. gepubliceerd, ook maar even inziet, zal overtuigd worden, dat hier alleen sprake is van persoonlijke opvattingen, waarvan de wetenschappelijke ondergrond goedgebloovig aangenomen, maar met even goed recht betwijfeld kan worden. Eén uitgewerkt betoog van iemand, die het vraagstuk inderdaad grondig heeft behandeld, is meer waard dan duizend dergelijke antwoorden.

Maar aangenomen, dat elk antwoord wel goed en deugdelijk overwogen is en inderdaad op wetenschappelijk onderzoek, niet op napraat berust. Welke waarde heeft dan de uitkomst? Laten wij aannemen dat 1000 circulaire verzonden zijn. Er komen 400 terug; daarvan verklaren zich 300 tegen, en 100 vóór het biergebruik. Mogen wij dan zeggen, dat 75 pCt. der Nederlandsche geneeskundigen zich tegen het biergebruik hebben verklaard? Immers in geen deele. Het kan zijn, dat van de 1000 geneeskundigen 900 tegenstanders en 100 voorstanders zijn, maar het is ook mogelijk dat er slechts 300 tegenstanders en 700 voorstanders zijn. Tusschen deze beide uitersten moet de waarheid liggen. Wie kan juist zeggen, waar? Hoogstwaarschijnlijk dichter bij de tweede, dan bij de eerstgenoemde mogelijkheid. Want de tegenstanders van biergebruik zullen over het algemeen de circulaire eer beantwoorden dan de voorstanders.

De bewerking van het verkregen materiaal zal ten slotte gebruikt kunnen worden als „een tegenwicht tegen de waarlijk reusachtige bierreclame”. Het zou er treurig uitzien, wanneer men niet met betere wapens ten strijde kon trekken. Want wat kan men anders verwachten, dan dat ook hier maar al te veel gebruik gemaakt zal worden van onvoorzichtig losgelaten „verklaringen”. Er zal veel worden beweerd, en weinig worden bewezen. Ten slotte komt de beweging neer op een zelfde reusachtige reclame, welke zich niet verheft boven het peil der bierreclame, en zich hiervan alleen door de tegengestelde strekking onderscheidt.

Hoe gunstig steekt bij een zoodanige strijdmethode het systeem der „pro-en-contra” boekjes af. Ik herinner slechts aan het deeltje over geheel-onthouding door VAN WIJK EN OOSTERBAAN. Wanneer KAT het biergebruik op een even grondige en waardige wijze behandelde als bijv. VAN WIJK zijn geheel-onthoudersstandpunt verdedigt, en dit geschrift werd in tienduizende exemplaren verspreid, dan zou deze poging om ons volk waakzaam te maken tegen het alcoholgevaar door ieder kunnen worden toegejuicht. Dat zou een gezonde taktiek zijn, omdat de lezer dan getroffen wordt door argumenten, maar zich niet laat leiden door geloof op gezag. En te meer geldt dit, waar KAT zeker zelf zal moeten toestemmen, dat elke geneeskundige niet zonder meer als gezaghebbend ten opzichte van het alcoholvraagstuk kan worden beschouwd.

In elk geval, laat men toch niet trachten, wetenschappelijke vraagstukken bij meerderheid van stemmen uit te maken.

Leeuwarden, 21 April 1908.

P. H. VAN EDEN.